

14 (1166)-сон 9 апрель 2014 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

САХОВАТ
ЙЎЛИДА

2

ШИФОКОРЛАР СУЛОЛАСИ

3

Рихси ИБРОҲИМОВА,
Ўзбекистон халқ артисти:
ТЕАТР ЖОНЛИ
КИТОБДИР

4

6

9 АПРЕЛЬ — АМИР ТЕМУР ТАВАЛЛУД ТОПГАН КУН

Темур бобом — тилло бобом, Донолардан доно бобом!

“Оила ва жамият”
газетасини ўз оиласининг яна бир ҳақиқий
аъзоси сифатида қадрлаб, биз билан ҳам-
фикр,
ҳаммаслақ бўлиб келаётган муҳтарам
муштарийлар!
Унутманг, сеvimли газетангизга йил бўйи
обуна
бўлишингиз мумкин.

Индекс — 176

ҲИКМАТ

Амир Темур — халқимиз
даҳосининг тимсоли,
маънавий қудратимиз
рамзидир.
Ислом КАРИМОВ

Ўзбек Миллий академик драма театри актрисаси, Ўзбекистон халқ артисти, “Меҳнат шuhrати” ҳамда “Эл-юрт хурмати” орденлари соҳибаси Рихси Иброҳимова ўзининг мунис ва мунаввар чеҳраси, бетакрор роллари билан санъат мухлисларининг қалбидан жой олган. 16 ёшида санъат даргоҳига келган Рихси опа театрининг тамал тошини қўйган улуг санъаткорларнинг этагидан тутиб, уларнинг маҳорат мактабида тоблангани, чархланганини ўзининг энг бахтли дамлари деб билади.

Рихси ИБРОҲИМОВА,
Ўзбекистон халқ артисти:

ТЕАТР ЖОНЛИ КИТОБДИР

— Рихси опа, Ўзбек Миллий академик драма театрининг катта тўйи арафасида турибмиз. 60 йиллик умрини сахнага бахш этган бир фидойи санъаткор сифатида айна пайтда кўнглингиздан қандай ўйлар кечапти?

— Гувоҳи бўлиб турганингиздек, не-не улуг устозларимиз ижод қилган мана шу кутлуг даргоҳнинг бир асрлик тўйини нишонлашга қизғин ҳозирлик кўраяпмиз. Муҳтарам Президентимиз “Ўзбек Миллий академик драма театрининг 100 йиллигини нишонлаш тўғрисида”ги қарори билан театр санъатининг юртимиз тараққиётидаги, маънавий етук ва баркамол авлод тарбиясидаги ўрнини яна бир поғона юксакка кўтардилар. Чиндан ҳам театр — маърифат даргоҳи. Саҳна эса томошабин учун жонли китобга ўхшайди. Актёрнинг овозидаги титроқ, кўзидаги учкун, айтмоқчи бўлган хар бир гапи томошабиннинг юрак-юрағига етиб бориши керак.

5-синфда ўқиётганимда мактабимиздан бизни мазкур театрга олиб келишган. Ҳалиям кўз ўнгимда: сахнада қуролланган аскарлар пайдо бўлди. Шовқин-сурон бошланди. Кейин эса қоронғилик тушди-ю, милтиқ ушлаган аскарлар йўқолиб, унинг ўрнида бир бойнинг гиштдан қурилган янги хонадони, ортида шийпон, кўм-кўк дарахтлар ва гуллар пайдо бўлди. “Бу дарахт қачон кўкарди, гуллар қачон очилди, бинолар, шийпонлар қачон қурилиб, бундай чиройли ҳолга келтирилди?” деган ўйда ҳайратдан лол бўлиб қолганман. Институтда ўқидим, актриса бўлдим, декорация нималигини кўрдим, лекин болалигимдаги ўша манзара ҳалиям кўз ўнгимда сақланапти.

Суратда: Рихси Иброҳимова (ўнгда) Ўзбекистон халқ артисти Тўти Юсупова ҳамда иқтидорли актриса Дилноза Кубаева билан.

Театримиз актёрларни ўқитадиган катта академия. Мана шу даргоҳда ишлаб юриб, қанчадан-қанча улуг зотларни учратдим. Республикамининг барча вилоятларини айланиб чиқдим. Машинамиз йўлда бузилиб, пиёдалаб юрган пайтларимиз ҳам бўлган. Ёшлар, ўқувчилар билан учрашув чоғида уларнинг берган саволларини эшитиб, билимдонликларини кўриб қувонганман, йўлдаги машаққатларимиз эсимиздан чиқиб кетган, уларга хурматим ошган. Халқимиз орасида юриб, жуда кўплаб учрашувларда қатнашиб, истеъдодларнинг ниҳоятда кўплигига гувоҳ бўлдим. Бугун микрофонни сўргичдек ушлаб олган, фонограммадан бошқасига ярамайдиган, аммо ўзини осмондаги “юлдуз” деб ҳисоблаётган ёшларни кўрганман, “Эссиз умр, эссиз вақт”, дейман. Илгари истеъдодларни уйма-уй юриб излашган. Театримиз катта тарихга эга. Аёл актрисалар бўлмаганлигидан эркаклар аёллар ролинини ижро этишган. У пайтларда ота-онаси олам-

дан ўтган, ҳеч кими йўқ қизларни театрга ишга олишарди. Орадани йиллар ўтди. Кейинчалик ота-оналарнинг ўзлари болаларини мусиқа мактабига, санъат институтига етаклаб кела бошлашди.

— Бугун театрларимизда одам савдоси, гиёҳвандлик ва терроризм иллатларини очиб берувчи драма асарлари намойиш этиляпти. Буларнинг барчаси ёшларимизни аросат дунёсидан, ёмон кутқулардан асрашга хизмат қилади, уларни огоҳликка чорлайди. Яна қандай муаммоларни кўтариш ва томошабинлар ҳукмига ҳавола этиш керак деб ўйлайсиз?

— Бир умр эскирмайдиган глобал мавзуларни олиб чиқиш керак. Фалсафий мушоҳадага бой адиблар асарларини сахналаштириш керакки, уларда умуминсоний туйғулар, муаммолар акс этган бўлсин. Ахир ҳаёт фақат эру хотин, қайнона-келин, ота-бола ўртасидаги майда-чуйда маиший муносабатлардан иборат эмас-ку! Жилгалар катта денгизга, денгизлар океанга қуйилгани каби, қалбни ларзага соладиган, юракка катта тўлқинларни олиб кирадиган мавзулардаги спектакллар томошабиннинг қалбига маънавий озуқа беради.

— Рихси опа, ҳалиям спектаклларда бандсиз. Саҳна фидойиларни сийлайди, деган гап ростми?

— Бўлмасам-чи! Салкам олти йилдан бери сахна-

даман. Замира опа, Шукур ака ва Олим акалар билан бир сафда ишлаганимдан бахтлиман. 17 ёшимдан 30 ёшимгача улар билан битта сахнада бош ролларни ижро этдим. “Гамлет”, “Шошма, кўёш”, “Кузнинг биринчи куни” каби спектакллардаги ролларимни эсласам, камчиликларимни кўриб, “Эх, бугунги ёшимда ижро этганимда тўлақонлироқ чиқарди” дейман. Афсус, иложи йўқ. Саҳнада бир марта ижро этилган роль шундай қолади. Такрорланмайди. Композиторнинг мусиқаси ноталарда, рассомнинг чизганлари суратида, адибнинг, шоирнинг ёзганлари китобларида қолади. 100 йилдан кейин ҳам ўқийверасан, аммо биз ва устозларимиз ижро этган ролларни қайтаришнинг асло иложи йўқ. Телевидение ва радионинг олтин фондида постановкаларда овозларимиз сақланиб қолди ҳолос.

Театр сахнасидаги меҳнатимиз туфайли халқнинг меҳри билан тақдирландик. Ўша кезлардаги спектаклларимиз одамларнинг ёдида қолди. Афсус қилганим шуки, Шукур Бурхонов, Олим Хўжаевларнинг ролларини бугунги авлодга кўрсата олишнинг иложи йўқ. Улар ролларни шунчаки ижро этишмаган. Яратган образларида ҳарорат ва виждон нафаси уфориб турарди. Биз ҳам улардан ибрат олиб, ўзимизга берилган ролни юрак титроғи, қалб кўри билан ижро этардик.

— Саҳнада ҳаёт машаққатларини мардонавор энгиб ўтаётган, бориға шукур қилиб, қаноат билан яшаётган аёлнинг руҳий кечинмаларини бетакрор талқин этгансиз. Сизнингча, аёл нимадан куч олади?

— Аёл зоти учун юрт тинчлиги, оиласининг фаровонлиги, болаларининг камолоти азиз. Эл-юрт хизматидан сира чарчамайдиган, кучли ва сергайрат аёлларни биламан. Уларнинг қилаётган ишлари айрим эркакларимизга ҳам ўрнак бўлгудай. Ўзим ҳам онаман. Ўғлим, қизим ва набираларим бор. Шуларнинг бахти, иқболидан куч олиб яшайман.

Энг катта тилагим, ҳеч бир юртда уруш бўлмасин. Эл-юрт тинч, осмонимиз мусаффо бўлса, одамларнинг турмуш тарзи янада фаровонлашади. Санъатимиз, маданиятимиз ривожланади. Бугун мамлакатимизда байрамлар байрамларга уланмоқда. Юртимизнинг эртаси янада ёруғ, ёшларимизнинг тараққиёт сари одимлари бундан дадил бўлишига ишончим комил. Мана шундай файзиёб юртда туғилганимдан, бетакрор тарихий обидалари, қадимий шаҳарлари, миллий қадрият ва аъёнлари билан дунёни ҳайратга солаётган Ўзбекистоннинг фарзанди эканимдан фахрланаман.

Меҳринисо ҚУРБОНОВА
сўхбатлашди.

АНДИША – шарм-ҳаё, ор-номус бурчларига амал қилиш ҳиссини англадиган бу сўзнинг туб маъноси “фикр, мулоҳаза, ўйлаш” маъносини билдиради. Дарҳақиқат, фикр-мулоҳаза бор жойда андиша ҳам мавжуд бўлади. Андиша бизнинг халқимизда туйғу даражасига етган амал саналади ва қадрланади.

Андишанинг отини кўрқоқ қўйманг!

Мақол

ДЕКАБРЬ – қадимги юнон тилида “дека” деган сўз “ўн” маъносини англатган. “Ўн кунлик” деган маънони билдирган “декада” сўзи, “ўнбоши” маъносини англатган “декан” сўзининг туб илдизи ҳам худди шу “ўн” сўзи мазмунидаги “дека” сўзига бориб тақалади. Кейинчалик бу сўз латин тилига қўшимча билан “декабр” бўлиб ўтган. “Декабр” сўзи “ўнинчи” деган маънони англатади. Ҳозирда бу сўз янги ҳисобдаги календарь йиллининг ўн иккинчи ойи номини ифодалайди.

МАТАЛ – тилимизда тугал маъно ифодаламайдиган образли ибора, хикматли сўзга “матал” дейилади. Маталнинг мақолдан фарқи ҳам шунда, яъни унда тугал маъно берилмайди. Масалан, “қизил қор ёққанда”, ёхуд “туянинг думи ерга текканда” каби маталлар гап орасида келиб, маънони тўлдирарди. Баъзи ўринларда бу сўз “қисса, масал” маъносида ҳам келади.

Ўзбек тили маталларга жуда бой тил ҳисобланади.

Бу кампирнинг тилидан гап чиқса бас, албатта унга матал аралашади.

Журналдан

Эшқобил ШУКУР
тайёрлади.

